

BOSNA I HERCEGOVINA
REPUBLIKA SRPSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 92 0 P 048601 20 Rev
Banjaluka, 14.9.2021. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u Banjaluci u vijeću sastavljenom od sudija: Violande Šubarić, kao predsjednika vijeća, Biljane Tomić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja N.R.1 iz Z. i umješača na strani tužitelja, N.R.2. iz Z., i D.R. iz M., opština H. P., sve zastupa punomoćnik S.R., advokat iz Z., protiv tužene Republike Srpske, koju zastupa Pravobranilaštvo Republike Srpske, radi utvrđenja prava svojine, vrijednost predmeta spora: 31.000,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja i umješača, izjavljenoj protiv presude Okružnog suda u Istočnom Sarajevu, broj: 92 0 P 048601 20 Gž 2 od 30.9.2020. godine, na sjednici održanoj dana 14.9.2021. godine, donio je

PRESUDU

Revizija se odbija.

Obrazloženje

Presudom Osnovnog suda u Vlasenici broj: 92 0 P 048601 19 P 2 od 17.3.2020. godine, utvrđeno je da je tužitelj stekao pravo svojine na dijelu zemljišta označenog kao k.č. 919/2 zvana Č., u površini od 8.200 m², upisana u LN 193/1 KO M. I, prema obliku granicama i površini parcele označene kao k.č. 155/2 zvana Č. K.O. M. I površine 8.200 m², prema kopijama katastarskog plana za k.č. 155/2 i 919/2, koje je sačinio vještak geodetske struke M.K. od 29.5.2018. godine, koje su sastavni dio presude, što je tužena dužna priznati i trpiti da se tužitelj, u zemljišnim knjigama, koje se vode kod Uprave PJ H.P., upiše sa pravom svojine sa 1/1, te da se u suprotnom upis izvrši na osnovu sudske presude, što je obavezna izvršiti Uprava – PJ H.P., te je tužena obavezana da tužitelju nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 10.462,50 KM.

Presudom Okružnog suda u Istočnom Sarajevu, broj: 92 0 P 048601 20 Gž 2 od 30.9.2020. godine, žalba tužene je uvažena i prvostepena presuda preinačena, tako što je odbijen tužbeni zahtjev, te obavezan tužitelj da tuženoj nadoknadi troškove parničnog postupka, u iznosu od 7.350,00 KM.

Protiv drugostepene odluke tužitelj i umješači su izjavili blagovremenu reviziju, zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava. Predlažu da se revizija usvoji i osporena presuda preinači tako da se odbije žalba tužene i potvrdi prvostepena presuda, te obaveže tužena da im naknadi troškove obrade revizije.

U odgovoru na reviziju tužena predlaže da se ista odbije kao neosnovana.

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja (koji podržavaju i umješači - otac i stric tužitelja) da se utvrdi da je stekao pravo svojine na dijelu zemljišta, bliže opisanog i identifikovanog u izreci prvostepene presude, te da je tužena dužna to priznati i trpiti da se to njegovo pravo upiše u odgovarajuće zemljišnoknjižne evidencije.

Raspravljajući o stavljenom zahtjevu, na osnovu rezultata dokaznog postupka, prvostepeni sud je utvrdio: da je rješenjem Uprave, Područna jedinica H.P., Komisije za... broj: ... od 31.12.2014. godine, utvrđeno da je k.č. broj: 919/2 zvana Č., po kulturi šuma prve klase, ukupne površine od 10.325 m², upisana kao svojina Republike Srpske (tužene) sa 1/1 u list nepokretnosti broj: 193/1 K.O. M. I (ovaj katastar nepokretnosti stupio na snagu 24.10.2015. godine); da je ista parcela nastala cijepanjem parcele k.č. broj: 919 na k.č. 919/1 i 919/2, te da iz obrazloženja navedenog rješenja (kao i iz nalaza vještaka geometra) proizlazi da parcela označena kao k.č. broj: 919/2, odgovara dijelu parcele 155/2, koja je 1962. godine upisana u PL broj: 126 k.o. M. I kao opštenarodna imovina sa 1/1, posjednika V.p.d. H.P., kasnije na ime JPŠ "Šume Republike Srpske" a.d. Sokolac ŠG "Visočnik" Han Pijesak i konačno na tuženu; da je tužitelj, u navedenom rješenju, označen kao uzurpant ove parcele; da je ista parcela (k.č. br. 155/2), zajedno sa nekim drugim parcelama (k.č. br. 155/1, 155/4 i 155/6), u ranijem zemljišnom posjedovnom listu broj: 106 K.O. M. (krajem 1929. godine) bila upisana na R.(S.)R. sa 1/2 dijela, R.(J.)Đ. sa 1/5 dijela, R.(D.)A. sa 1/10 dijela, R.(T.)P. (djed tužitelja, a otac umješača) sa 1/30 dijela, R. (T.) mldb. D. sa 1/30 dijela, R.(T.) mldb. B. sa 1/30 dijela, R.(T.) mldb. D. sa 1/30 dijela, R. (T.) mldb. A. sa 1/30 dijela i na S.(M.) mldb. S. sa 1/30 dijela i da je u rubrici "opaska" pod brojem 2 na spornoj parceli upisan R.T. P. i drugi; da iz zapisnika Uprave PJ H.P. broj: ... od 05.3.1998. godine, proizilazi da je R.D. (jedan od umješača), kao jedan od nasljednika R.P., podnio zahtjev za vraćanje nepokretnosti oduzetih u postupku arondacije; da je pravosnažnim rješenjem nadležnog organa broj: ... od 09.3.1998. godine, umješačima vraćena nepokretnost, označena kao k.č. broj: 155/6, površine 53.200 m² i da su rješenjem, isti broj, od 30.10.1998. godine, uvedeni u posjed te nepokretnosti, te su određene granice u odnosu na susjedne parcele, između ostalih i u odnosu na spornu parcelu (k.č. br. 155/2), koja je imala status zemljišta u državnoj svojini i nije bila predmet vraćanja u naprijed navedenom upravnom postupku; da su rješenjem o nasljeđivanju Osnovnog suda u Sokocu broj: ...od 03.4. 1989. godine za nasljednike R.P. oglašeni njegovi sinovi, umješači i treći sin N. R., na cijeloj njegovoj zaostavštini (koja nije obuhvatala spornu parcelu); da su N.R., prema rješenju o nasljeđivanju istog suda, broj: ... od 14.12.2000. godine, naslijedili umješači (njegova braća); koji su sve te nekretnine poklonili tužitelju i u postupku javnog izlaganja se saglasili da se upišu na njega.

Kod takvog stanja činjenica prvostepeni sud nalazi da tužitelj svoje pravo svojine na spornoj parceli zasniva na derivativnom sticanju od svojih pravnih prethodnika – oca i strica, a oni od svog oca P.R., koji je u zemljišnom posjedovnom listu broj: 106 bio upisan kao njihov suposjednik, te da tužena nije dokazala po kojem pravnom osnovu je 1962. godine označena parcela (po starom premjeru k.č. broj: 155/2), upisana kao opštenarodna imovina, te da slijedom toga nije dokazala ni da je stekla pravo svojine na navedenoj parceli, na jedan od načina propisanih odredbom člana 52. Zakona o stvarnim pravima ("Službeni glasnik RS" br. 124/08, 58/09, 95/11, 60/15 I 107/19 - u daljem tekstu: ZSP), zbog čega usvaja tužbeni zahtjev.

Drugostepeni sud, odlučujući o žalbi tužene, na temelju izvedenih dokaza i utvrđenih činjenica, zaključuje upravo suprotno, da tužitelj nije dokazao da je neko od njegovih pravnih prednika bio upisan kao vlasnik sporne parcele, da ona nije bila predmet ostavinskog postupka, niti

predmet vraćanja oduzetih nepokretnosti, u upravnom postupku vođenom 1998. godine, kojom prilikom je evidentirana kao zemljište u državnoj svojini, pa preinačava prvostepenu presudu i odbija tužbeni zahtjev.

Drugostepena odluka je pravilna i navodima revizije nije dovedena u ozbiljnu sumnju.

Pravo svojine prema odredbi člana 23. stav 1. ZSP stiče se na osnovu pravnog posla, u obimu koje je imao prethodnik (stav 2.), na osnovu zakona, kada se ispune zakonom predviđene pretpostavke (stav 3.), na osnovu odluke suda ili drugog organa i nasljeđivanjem, u času otvaranja nasljeđa, ako zakonom nije drugačije određeno (stav 5.) uz ispunjenje pretpostavki propisanih zakonom. Iste odredbe, u članu 20. sadržavao je i Zakon o osnovnim svojinsko-pravnim odnosima ("Službeni list SFRJ" br. 6/80, I 36/90, te "Službeni glasnik Republike Srpske" br. 38/93 – u daljem tekstu: ZOSPO).

Pravo svojine na nepokretnosti u pravilu se dokazuje izvodom iz odgovarajućih zemljišnoknjižnih evidencija – javnih evidencija u koje se to prvo upisuje. Nekad je to bio izvod iz zemljišne knjige, sada je to list nepokretnosti koji, saglasno odredbi člana 2. tačka r) Zakona o premjeru i katastru Republike Srpske ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 6/12, 110/16 I 62/18) predstavlja osnovni dokument o nepokretnostima i stvarnim pravima na njima.

Tužitelj nije dokazao da su njegovi pravni prednici bili upisani kao vlasnici sporne parcele. Okolnost da je na zemljišnom posjedovnom listu broj 106 k.o. M., Srez ... (u kojem je evidentirano samo pravo posjeda, a ne i pravo svojine) navedeno "Broj gruntovnog uloška: 94" (na čemu insistiraju revidenti), ne dokazuje da je pravni prednik tužitelja (djed P.R.) bio upisan kao vlasnik sporne parcele u gruntovnici. Ovo pogotovo kod činjenice da je u navedenom posjedovnom listu upisano više suposjednika i na više parcela, a R.P. samo sa dijelom od 1/30. Ni okolnost da je u navedenom posjedovnom listu (broj: 106), u rubrici "opaska" pod brojem 2, na spornoj parceli upisan R.T.P. i drugi, takođe ne dokazuje pravo vlasništva (nego, eventualno, posjeda) i pod uslovom da su ti "drugi" umrli bez nasljednika i da ih je naslijedio samo P.R., kako tvrde tužitelj i umješači.

Kod takvog stanja stvari, budući da pravni prednik tužitelja i umješača (P.R.) u trenutku smrti nije bio upisan kao vlasnik sporne parcele, niti je na neki drugi način dokazano njegovo vlasništvo na istoj, nema mjesta primjeni odredbe člana 153. Zakona o nasljeđivanju ("Službeni glasnik Republike Srpske" br. 1/09, 55/09, 91/16 i 82/19), koja propisuje da zaostavština umrlog lica prelazi po sili zakona na njegove nasljednike u trenutku njegove smrti (istu odredbu, u članu 133. sadržavao je i raniji Zakon o nasljeđivanju koji je bio na snazi u vrijeme smrti P.R., 1983. godine), na šta se pozivaju revidenti, nastojeći dokazati pogrešnu primjenu materijalnog prava.

U materijalnim dokazima, iz kojih proizlazi da su neke nepokretnosti, u postupku arondacije, oduzete od P.R., kao ni u odluci o vraćanju i predaji u posjed umješačima (kao P. nasljednicima) tih nepokretnosti, uopšte se ne spominje sporna parcela, osim kao državno zemljište koje graniči sa parcelom koja se vraća u posjed, pa se, suprotno tvrdnjama revidenata, ni uvidom u te materijalne dokaze nije moglo utvrditi da je P.R. (njihov pravni prednik) bio vlasnik sporne parcele.

Tvrdnja da je na spornu parcelu upisivana hipoteka (pri čemu nije jasno u čiju korist i uz čiju saglasnost), pa da to dokazuje pravo vlasništva tužitelja, odnosno njegovog pravnog prednika na istoj, nije utemeljena na provedenim dokazima. To svakako ne dokazuje činjenica da su na prvoj strani zemljišnog posjedovnog lista broj: 106, navedena (precrtana) imena banaka – Lj.k.b. u S.u i U.c.b. d.d. u S.

Predmetna parcela se od 1962. godine vodila kao opštenarodna imovina – društvena svojina. Prilikom vraćanja parcele k.č. br. 155/6, 1998. godine, o čemu je naprijed bilo riječi, oduzete u postupku arondacije, pri određivanju graničnih linija, sporna parcela je evidentirana kao “DŠ” (državna šuma). Umješači, kojima su te nekretnine vraćene, nisu reagovali na takvo utvrđenje. Štaviše, odustali su od zahtjeva da im se sporna parcela vrati u posjed, dok ne prikupe odgovarajuće dokaze (izjava od 02.3.1998. godine). Ovakav njen pravni status onemogućavao je sticanje prava svojine održajem, jer je to zabranjivala odredba člana 29. ZOSPO, zbog čega za presuđenje nije relevantna činjenica (koja se potencira u reviziji) da je tužitelj, odnosno njegovi pravni prednici, dugi niz godina u nesmetanom posjedu sporne parcele.

Naprijed izloženi razlozi, čine neosnovanim i ostale navode tužitelja na kojima je temeljen tužbeni zahtjev i koji se ponavljaju u reviziji, slijedom čega je odlučeno kao u izreci, temeljem odredbe člana 248. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07, 49/09 i 61/13).

Predsjednik vijeća
Violanda Šubarić

Za tačnost opravka ovjerava
Rukovodilac sudske pisarnice
Biljana Aćić